

Oordeel, mening, geloof: een conceptuele geschiedenis

Hoe komt het dat het tot ver in de negentiende eeuw gebruikelijk was om over oordelen te spreken in de filosofie en de logica, terwijl de huidige filosofie alleen nog van 'belief' spreekt? Wat zijn de problemen met de term 'belief', en waarom is het begrip oordeel juist van belang voor de logica en de filosofie?

John Locke's idee over religieus geloof heeft hierbij een belangrijke rol gespeeld, omdat het voor zijn argumenten voor religieuze tolerantie cruciaal is om geloof als een vorm van oordelen te zien, en beide tegenover (zekere) kennis te plaatsen. David Hume ziet *belief* als een gevoel, en maakt daarmee het oordelen als een object van studie voor een *science of the mind*. Het oordeelsbegrip lijkt zo de interne relatie met waarheid verloren te hebben.

In de negentiende eeuw heeft het anti-psychologisme in de logica een belangrijke rol gespeeld bij het verdwijnen van het oordeelsbegrip. Toch speelt bij Gottlob Frege, anti-psycholoog bij uitstek, het oordeelsbegrip nog een cruciale rol. Hoe kunnen we voorkomen dat logica een onderdeel wordt van de psychologie als het oordeel en dus het oordelend subject daar een cruciale rol speelt?

Marietje van der Schaar is docent logica en taal filosofie aan het Filosofisch Instituut van de Universiteit Leiden. Zij combineert in haar onderwijs en onderzoek historisch en systematisch werk, waarbij het historisch werk een inspiratiebron is om de huidige analytische filosofie te bekritisieren en verder te brengen. Recent publiceerde zij een boek over het ontstaan van de analytische filosofie uit de vroege fenomenologie, en een boek over de relatie tussen de fenomenologie en de Lvov-Warsaw school. Op dit moment ziet zij het onderscheid tussen het eerste - en het derde-persoonsperspectief als cruciaal om Frege te begrijpen, en om de huidige filosofie verder te brengen.